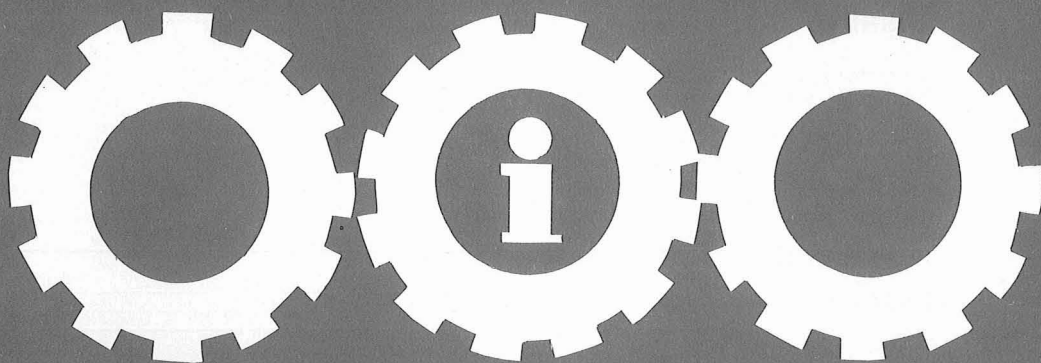

TEKNIKAN SANASTOKESKUS
CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI

4 1983

terminfo

terminfo 4 1983

84-03-14

Tekniikan Sanastokeskus ry:n tiedotuslehti

Päätoimittaja Elisa Stenvall

Liisankatu 16 B 13, 00170 Helsinki 17

Puhelin 90-669 529

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Lehden aineisto on vapaasti käytettävissä,
mutta lähteen mainitseminen on toivottavaa.

Sisällys

Koneen säätö tukee termipankkitutkimusta	1
Vuosikokous	2
Uudet jäsenet	2
Telesanaston lisäpainos	3
Uusi sanastoluettelo ilmestynyt	3
Hallinnollisia käsitteistöjä selkeytetään	4
Sanastohankkeet	7
NORDINFO tukee pohjoismaiden yhteisiä tavoitteita ISO:ssa	15
Työsuojelusanasto ilmestynyt	15
Termineuvonnan päiväkirjasta	17
TESS-kurssi	19
Svenskt sammandrag	19

Koneen säätio tukee termipankkitutkimusta

Koneen säätio myönsi 18. lokakuuta 1983 30 000 markan suuruisen apurahan tekniikan termipankkitutkimukselle.

Teollisuuden ja kaupan viestinnän häiriötön kulku vaatii oikeiden termien käyttöä sekä alkukielellä että käännöksissä. Uutta luotettavaa sanastoa tarvitaan niin nopeassa tahdissa, että entinen hidas käsityö on korvattava nykyaikaista informaatiotekniikkaa käyttävillä termipankeilla. Termipankkiin tallennettu tieto on tarvitsijain saatavilla ilman kirjan tuottamisen viivästyksiä tai esimerkiksi puhelinneuvontaan liittyviä ylikuormitusongelmia. Termipankilla nopeutetaan ja rationalisoidaan termien ja vieraskielisten vastineiden hakua. Termipankki ei ole riippuvainen hakukielestä. Kaikki pankin kielet ja kaikki sanat myös määritelmässä ovat hakukelpoisia. Myös sanastojen tuottamisessa ja ajan tasalla pitämisessä termipankin tuottama käsityön säästö on nykyään ratkaiseva mm. kustannusten kannalta.

Tekniikan Sanastokeskus on viime vuosina käyttänyt merkittävän osan voimavaroistaan termipankin suunnitteluun ja rakentamiseen. Pankki on tarkoitus saada, aluksi tosin suppeana, käyttöön vuoden 1984 aikana. Useista vaihtoehdoista on valittu toteutettavaksi yhteistyö Teknillisen korkeakoulun kanssa. Korkeakoulu vastaa pankin ylläpidosta ja Tekniikan Sanastokeskus pankin termiaineistosta. Tavoitteena on myös soveltuvuus kansainväliseen tiedonvaihtoon. Tekeillä on myös selvitys tiedonvaihdosta neuvostoliittolaisen GOST/VNIIKI-termipankin kanssa.

Termipankin kehittäminen vaatii vielä paljon aivan perustutkimuksenluonteista työtä. Samanaikaisesti on vähintään yhtä tärkeätä, että resursseja saadaan myös termiaineiston tuottamiseen ja varsinkin ajankohtaisen termistön seuraamiseen ja tallentamiseen.

Vuosikokous

Sanastokeskuksen vuosikokous pidetään torstaina 26. huhtikuuta klo 13 Lallukan taiteilijakodin juhlasalissa, Apollonkatu 13, I kerros.

Kokousasioiden jälkeen osastopäällikkö Seija Tuovinen kertoo Telenokia Oy:n termipankin rakentamisesta ja hyödyntämisestä.

Kaikki kiinnostuneet ovat tervetulleita kuuntelemaan esitelmää.

Uudet jäsenet

Tekniikan Sanastokeskuksen jäseneksi on liittynyt 1. tammikuuta 1984 alkaen

Kääntäjien ammattijärjestö - Translatorernas fackorganisation ry

ja 18. tammikuuta alkaen

ATK- ja tekstinkäsittelypalvelu Liisa Mäki.

Telesanaston lisäpainos

Suuren kysynnän vuoksi vuonna 1982 ilmestyneestä **Telesanastosta** on otettu muutaman sadan kappaleen lisäpainos. Sanastoa ryhdytään alkuvuodesta tarkistamaan ja täydentämään. Uusi täydennetty sanasto pyritään saamaan valmiiksi mahdollisimman pian.

Telesanastossa on 44 termiä suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, saksaksi ja ranskaksi. Se selittää mm. sellaiset asiat kuin: teleteksi, Teletel, Telset, Viewdata, videotex, Videotext.

Sanastoa saa Tekniikan Sanastokeskuksesta, puh. 669 529 ja Suomen Standardisoimisliitosta, Bulevardi 5, PL 205, 00121 Helsinki 12, puh. 90-645 601.

Uusi sanastoluettelo ilmestynyt

Tekniikan sanastoja -luettelon kolmas painos on ilmestynyt. Luettelossa on tiedot noin 650 tekniikan ja lähialojen sanastosta ja sanakirjasta, jotka sisältävät suomen tai ruotsin kielen. Sanastotiedot on tallennettu atk-tiedostoksi ja niistä julkaistaan täydennettyjä luetteloita noin vuoden välein.

Toiseen painokseen (1979) verrattuna mukana on toista sataa uutta nimikettä. Tekniikan Sanastokeskus ry:n jäsenille toimitetaan 1 kpl luetteloja heti sen ilmestyttyä. Lisäkappaleita voi ostaa Valtion painatuskeskuksesta, postimyynti: PL 516, 00101 Helsinki 10, puh. 90-539011, kirjakaupat: Annankatu 44, puh. 90-17341 ja Eteläesplanadi 4, puh. 90-662801.

Hallinnollisia käsitteistöjä selkeytetään

Hallinnolliset käsitteet ovat monesti epäselviä, väliaikaisia työnimiä vakiintuu yleiseen käyttöön, mutta käytettävissä olevat apukeinot ovat puutteellisia. Hallinnon sanastotoimikunta esittää, että julkishallinnossa käynnistettäisiin järjestelmällinen sanastotyö ja työn tulokset saatetaan tehokkaasti yleiseen käyttöön.

Hallinnon sanasto-ongelmia ei voida ratkaista yhden keskeisen sanaston avulla. Sanastotyö tulisi toteuttaa vaiheittain. Ensimmäiseksi tulisi laatia mm. virastojen ja virkanimikkeiden selitettyjä monikielisiä nimistöjä. Toiseksi tarvitaan opaskirja hallinnon ja sen lähialojen sanastoista, sanastokeskuksista, koti- ja ulkomaisista tietopalveluista ja muista lähteistä. Edelleen olisi laadittava tiedottava sanastotyön yleisohje virastojen omaa sanastotyötä varten. Nämä hankkeet olisi käynnistettävä ensi tilassa.

Varsinainen julkishallinnon sanastotyö olisi toteutettava vaiheittain ja työn tulokset tulisi sisällyttää Tekniikan Sanastokeskuksen ylläpitämään termipankkiin. Tavoitteeksi ei ole tarpeen asettaa yhtä suurta julkishallinnon sanastoa. Hallinnon sanasto tulisi ymmärtää järjestelmäksi, jota kootaan yhdenmukaisin perustein ja jota jatkuvasti täydennetään hallinnossa esiintyvien tarpeiden mukaan. Järjestelmä voisi koostua esim. 50 - 500 termin erikoissanastoista, joita laaditaan yhteistyössä hallinnon ulkopuolisten asiantuntijaelimien kanssa. Tulevaisuudessa aineistoa voitaisiin käyttää myös tietokonepäätteiden avulla, mutta alkuvaiheessa sanastoja tulostettaisiin painettuina julkaisuina ja tietoja saisi lisäksi

sanastokeskuksen terminneuvonnasta. Työtä ohjaisi sanastotyön asiantuntijoista koottu toimituskunta.

Mm. nämä suositukset sisältyvät julkishallinnon sanasto-toimikunnan mietintöön, joka luovutettiin ministeri Pekka Vennamolalle tammikuussa. Hallinnon sanastotoimikunta asetettiin merenkulkuhallituksen esittämän toivomusaloitteen perusteella. Toimikunnan puheenjohtajana on ollut ylitarkastaja Kaarlo Kuntsi valtiovarainministeriöstä, sihteerinä lainsäädäntösihteerinä Kai Wiitanen oikeusministeriöstä ja muina jäseninä kielenkääntäjä Elwa Sandbacka merenkulkuhallituksesta, dipl. ins. Heidi Suonuuti Tekniikan Sanastokeskuksesta, opetusneuvos Osmo Ranta opetusministeriöstä ja toimistopäällikkö Pentti Harvola ulkoasiainministeriöstä. Komitea kutsui toiseksi sihteeriksi Peter Nordqvistin Tekniikan Sanastokeskuksesta.

Toimikunnan toimeksiannossa edellytettiin, että se tekee ehdotuksen kotimaiset ja tarpeelliset vieraat kielet sisältävän sanaston laadinnasta. Tämän sanaston tulee sisältää myös selkeä ja keskeinen julkishallinnon käsitteistö.

Keskeisen hallinnon sanaston laadinnassa on useita ratkaisemattomia kysymyksiä. Ne koskevat yhtäältä itse sanastoa, ts. alueen rajausta ja sanaston luonnetta sekä toisaalta työn organisointia ja rahoitusta. Alueen rajaus koskee ennen muuta oikeudellista ja teknistä sanastoa. Julkishallinto käyttää kahdenlaista erikoiskieltä: hallinnon omaa erikoiskieltä, jolla se kuvaa ja jäsentää omaa toimintaansa ja toiseksi hallinnon kohteena olevien erikoisalujen kieltä. Hallinnon sisäinen sanastotyö

voi käsitellä näistä vain ensimmäistä. Ei ole suotavaa, että viranomainen luo jollakin säätelemällään alalla kieltä, jota kansalaiset sitten velvoitetaan ymmärtämään. Hallinnon kohteena olevien alojen sanastotyö, jos sitä yleensä voidaan pitää julkishallinnon tehtävänä, edellyttää joka tapauksessa yhteistyötä tämän alan kanssa.

Valtionhallinnon sisäistä yhteistyötä olisi tarpeen tiivistää, jotta tietämystä sanastotyöstä ja eri hallinnonalojen erikoistermistöstä voitaisiin lisätä. Keskeiset suomen- ja ruotsinkieliset termit tulisi komitea- ja muussa suunnittelutyössä selvittää aina etukäteen ennen lopullisten ehdotusten laatimista, niin kuin on tehnyt esimerkiksi teknillisen tarkastustoimen kehittämiskomitea. Useimmiten on kysymys melko pienestä termimäärästä eikä laiminlyöntiä voi puolustaa kiireeseen vedoten, koska työ voidaan tehdä jo suunnittelun aikana. Asiasta tulisi määrätä komiteasäännöksissä.

Kielilainsäädäntömme on maailman kehittyneimpiä. On erittäin harvinaista, että valtiosääntöön kirjoitetaan kieliä koskevia säännöksiä. Periaate suomen ja ruotsin kielen käyttämisestä rinnakkain oikeusjärjestyksessä ja hallinnossa on se, että asiasisältö suomen- ja ruotsinkielisissä asiakirjoissa on identtinen. Toimikunta huomauttaa erityisesti, että termistön pohjana olevan käsitejärjestelmän kirjoittaminen ensin suomeksi ja sen kääntäminen sitten ruotsiksi on mahdotonta. Käsitejärjestelmät on kehitettävä molemmilla kielillä rinnakkain. Toimikunnan esittämän sanastohankkeen kustannuksista ei voida esittää täsmällistä arviota, koska hallinnossa

esiintyviä sanastotarpeita on tarkoitus vielä selvittää mm. lausuntokierroksen avulla. Mikäli tavoitteeksi asetettaisiin v. 1983 julkaistun Pohjoismaisen hallinnon sanaston laajuinen n. 2500 termin perussanasto, työ kestäisi arviolta 10 vuotta ja sen kustannukset olisivat n. 1,5 miljoonaa markkaa.

Julkishallinnon sanastotoimikunta esittää myös, että sen mietinnöstä järjestettäisiin laaja lausuntokierros.

Ylitarkastaja Kaarlo Kuntsi, puh. 160 3265

Sanastohankkeet

Olemme keränneet uuden luettelon Suomessa tekeillä olevista tekniikan ja lähialojen sanastoista, joissa on mukana suomen tai ruotsin kieli.

Luettelo on tulostettu Sanastokeskuksen jatkuvasti ylläpitämästä tiedostosta, ja se julkaistaan tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa. Hankeluettelon tarkoituksena on erityisesti välittää sanastotyötä suunnitteleville ryhmille tietoja saman tai lähialojen työstä ja näin helpottaa eri hankkeiden koordinoitua. Jotta luettelo täyttäisi tarkoituksensa, mahdollisimman monien sanastonekijöiden toivotaan ilmoittavan hankkeensa TSK:lle jo työn alkuvaiheessa.

Tekniikan Sanastokeskus antaa mielellään lisätietoja ja ottaa vastaan täydennys- ja korjausehdotuksia.

Tiedot on esitetty seuraavasti:

- 1 nimi
- 2 kielet
- 3 onko määritelmiä
- 4 laajuus, t. = termejä, s. = sivuja
- 5 ilmestymisvuosi
- 6 tekijä

LYHENTEET

Ar	arabia	I	italia
Bg	bulgaria	J	japani
Cs	tsekki	Nl	hollanti
D	saksa	No	norja
Da	tanska	Pl	puola
E	englanti	Pt	portugali
F	ranska	R	venäjä
Fi	suomi	Ro	romania
FiSE	ruotsinsuomi	S	espanja
He	hebreaa	Sk	slovakki
Hi	hindi	Sv	ruotsi
Hu	unkari	Th	thai
HY	Helsingin yliopisto		
RTS	Rakennustietosäätiö		
SESKO	Suomen Sähköteknillinen Standardisoimisyhdistys		
SFS	Suomen Standardisoimisliitto ja sen julkaisema standardi		
TKK	Teknillinen korkeakoulu		
VAKOLA	Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos		
VTT	Valtion teknillinen tutkimuskeskus		

1 Akustiikan sanasto

- 2 Fi-Sv-E
3 on
4 n. 80 s. / 800 t.
5 1984
6 Akustinen seura

**1 Dieselsanasto
venäjänkielinen osa**

- 2 Fi-R
4 912 t.
6 Wärtsilä Oy

**1 Fysiikan suurenimet
SFS 3655:n uusittu laitos**

- 2 Fi(-E-F-D-Da-No-Sv)
3 tunnukset, yksiköt
4 n. 1000 t.
5 1984
6 Suomen Fyysikkoseura

**1 Geotekniikan sanakirja
suomenkieliset vastineet
Technical Terms, Symbols
and Definitions Used
in Soil Mechanics and
Foundation Engineerings
-sanakirjaan**

- 2 Fi-(E-F-D-I-Pt-R-S-Sv)
3 osittain
4 1592 t.
5 1984
6 Suomen Geotekniikan yhdistys ja VTT

1 Hengityssuojainsanasto

- 2 Fi-Sv-E-D-F
3 on
4 n. 500 t.
6 Työsuojeluhallitus

**1 Hissisanasto
venäjänkieliset termit**

- 2 Fi-R-E-D
3 ei
4 9000-10000 t.
5 1984
6 Kone Oy

**1 Ilmansuojelusanasto
SFS 3867:n uusiminen**

- 2 Fi-Sv-E
3 on
4 n. 150 t.
5 1984
6 SFS

**1 Kartografian sanakirjan
2. laajennettu painos
suomenkieliset vastineet
Multilingual Dictionary
of Technical Terms in
Cartography -sanakirjaan**

- 2 D-E-F-S-R, Cs-I-J-Hu-Nl-Pl-Po-Sv-Sk, Ar-Bg-Da-Fi-He-Hi-No-Th
3 on
4 n. 600 s. / n. 1400 t.
5 1984
6 Suomen Kartografinen Seura

**1 Kartografian sanastoa
liittyy Suomen Kartasto
-julkaisuun**

- 2 Fi-Sv-E
4 700 t.
5 1984

**1 Kasvinsuojelukoneiden
sanasto**

- 2 Fi-E-Sv
3 on
4 n. 100 t.
5 1984
6 VAKOLA

1 Keramiikan sanasto

- 2 Fi-Sv-D-E
3 on
4 n. 400 s.
6 Erkki Kallio

1 Kierresanasto

- 2 Fi-E-F-R-D-Sv
3 on / kuvia
4 n. 15 s.
5 1984
6 Metalliteollisuuden Standardisoimiskeskus TES

1 Kiinteistöarvioinnin keskeisin sanasto

- 2 Fi
3 on
4 n. 250 t.
5 1984
6 TKK / Maanmittausos. ja Suomen Kiinteistöarviointiyhd.

1 Koneenrakennuksen materiaalisanasto

- 2 Fi
3 on
4 n. 400 t.
5 1984
6 Ammattikasvatushallitus, työryhmä teknillisten oppilaitosten opettajista

1 Kuvankäsittelyn ja hahmontunnistuksen sanastoa

- 2 E-Fi
3 on
4 500 t.
5 1984
6 Suomen Hahmontunnistustutkimuksen Seura

1 Kylmänsuojavaatteiden sanasto

- 2 Da-Fi-Sv-No-E-D-F-No
3 on
4 n. 50 t.
5 1984
6 Dansk Standardiseringsgraad, TEVASTA

1 Luotettavuussanasto

- 2 Fi
4 28 s.
5 1984
6 SESKO

1 Maitotalouden sanasto

- 2 Fi-Sv-E-D
3 ei
4 n. 1000 t.
5 1985
6 Pertti Eklund, HY / Maitotalouslaboratorio

1 Metsä- ja puutalouden kaupan sanasto

- 2 Fi-E-D
3 ei
4 n. 2000 t.
5 1985
6 Marja-Leena Huhtala, Ulla Luodeslampi, Helena Rummukainen / HY / Puumarkkinatieteen laitos

1 Metsäkoneiden sanasto

- 2 Fi-E-Sv
3 on
4 n. 40 t.
5 1984
6 VAKOLA

1 Moottorisahasnasto

- 2 Fi-E-Sv
3 on
4 44 t.
5 1984
6 VAKOLA

1 Nordic Glossary of Hydrology

- 2 Fi-Sv-No-Da-E
3 on
4 n. 350 s.
5 1984
6 IHP-toimikunta

1 Paineastiasanasto

- 2 Fi-Sv-E-D
- 3 osittain
- 4 n. 10 s.
- 5 1984
- 6 Paineastialautakunta

1 Palavuustestaussanasto

- 2 Fi
- 3 on
- 4 9 s.
- 5 1984
- 6 SESKO

1 Palontorjuntasananasto

- 2 Fi-Sv-E-R
- 3 on
- 4 n. 800 t.
- 5 1984
- 6 Suomen Palontorjuntaliitto, työryhmä

1 Paperi-, kartonki- ja massa-koneiden luokittelu ja sanasto

- 2 Fi-R
- 3 selityksiä
- 4 200-300 t.
- 6 Metalliteollisuuden standardisoimiskeskus TES

1 Paperiteollisuuden tuotesanakirja

- 2 Fi-Sv-E-F-D-S-R
- 3 ei
- 4 n. 5000 t.
- 6 Oy Polyverbia

1 Postiliikennesanasto

- 2 Fi
- 3 on
- 4 1200 t.
- 5 1984
- 6 Posti- ja telehallitus

1 Projektitoimintasanasto

- 2 Fi
- 3 on
- 4 50-100 t.
- 5 1984
- 6 Projektitoimintayhdistys

1 Raivaussahasananasto

- 2 Fi-Sv-E
- 3 on
- 4 n. 20 t.
- 5 1984
- 6 VAKOLA

1 Rakennuspiirustussananasto

- 2 Fi-Sv-Da-No-E
- 3 osittain
- 4 n. 100 t.
- 6 RTS

1 Rakenteiden mekaniikan ja geomekaniikan yhteissanasto

- 2 Fi
- 6 VTT / Geotekniikan lab.

1 Rakennuspuusepänteollisuuden nimistö

- 6 RTS

1 Rata-alan sanasto

UIC-sanakirjan Fi-Sv osa

- 2 Fi-Sv
- 3 ei
- 4 n. 1600 s.
- 6 Rautatiehallitus

1 Rautatiesanasto

- 2 Fi-R
- 3 ei
- 5 1985
- 6 Rautatiehallitus

1 Saksalais-suomalaisen konepajatekniikan sanaston uusi laitos

2 D-Fi
3 ei
4 47 000 t.
5 1984
6 Nestori Lukkari

1 Siltasanasto

2 Fi-Sv-D-E
3 ei
4 n. 2500 t.
5 1984
6 TVH / Torbjörn Elfving,
TKK / Aarne Jutila

1 Suomen geologian sanasto

2 Fi-Sv-E
3 on
4 n. 1000 t.
5 1985
6 Suomen Geologian Seura,
Carola Eklundh

1 Sähkölämmittimet. Käsitteet ja määritelmät SFS 2711:n uusiminen

2 Fi
3 on
4 3 s.
5 1984
6 SESKO

1 Sähkötekniillinen sanasto. Rakennusten sähköasennukset

2 Fi-Sv-F-E-D-R-S-I-Nl-Pl
3 on
4 24 s.
5 1984
6 SESKO

1 Sähkötekniillinen sanasto. Tehoelektronikka

2 Fi-Sv-F-E-D-R-Pl-Nl
3 on
4 65 s.
5 1984
6 SESKO

1 Sähkövoimatekniikan sanakirja

2 Fi-Sv (E tai D)
4 n. 4000 - 5000 t.
6 Marianne Nordman / Vaasan korkeakoulu

1 Säteilysuojelusanasto

2 Fi-Sv
3 on
5 1984
6 Säteilysuojelukeskus

1 Säättötekniikan sanasto

2 Fi-E-F-R?
3 on
4 n. 650 t.
5 1984
6 Säättötekniillinen seura

1 Tekstiili- ja vaatetus-sanasto

2 Fi-Sv-D-E
3 ei
4 3000 t.
5 ensimmäinen osa 1984
6 TEVASTA

1 Teollisuuden keskeinen suunnittelu-, hallinto- ja talouslaskelma sanasto

2 Fi-R
3 on
6 Seppo Ruohola / SEV-kaupan tutkimustoimisto,
Riitta Tikkanen / KTM

1 Terminologian sanasto

- 2 Fi-Sv-E-F-D
- 3 on
- 4 n. 50 t.
- 5 1984
- 6 TSK

1 Tiesanasto

- 2 Fi-Sv-E-D
- 3 ei
- 4 4000 t.
- 5 1984
- 6 TVH ja Tieyhdistys

1 Tilastosanasto

- 2 Fi-E-F-D-Sv
- 3 on
- 4 n. 75 s.
- 5 1985
- 6 SFS

1 Turvealan sanasto

- 2 Fi-Sv-E-D-R
- 3 ei
- 4 n. 6500 t.
- 5 1984
- 6 TT-komitea / turveteollisuustyöryhmä

1 Ultraäänisanasto

- 2 Fi
- 3 on
- 4 150 t.
- 5 1984
- 6 Sonar Oy ja Metalliteollisuuden Standardisointikeskus TES

1 Vaakasanasto

- Ei-automaattisten vaakojen sanasto**
- 2 Fi
- 3 on
- 4 n. 50 t.
- 6 Teknillinen tarkastuskeskus ja Vaakakilta ry.

1 Vakuutussanasto

- 2 Fi-Sv
- 3 ei
- 4 n. 3500 t.
- 6 Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto

1 Valimosanasto / Dictionnaire International de Fonderie -sanakirjan suomenkielinen osa

- 2 Fi
- 3 ei
- 4 4000 t.
- 5 1984
- 6 Metalliteollisuuden Standardisointikeskus TES

1 Videosanasto

- 4 100 t.
- 5 1984
- 6 TEOSTO / VISA-ryhmä

1 Voimansiirtoalan sanakirja

- 2 D-S-F-E-I-Nl-Sv-Fi
- 3 kuvat
- 6 Eurotrans ja Metalliteollisuuden keskusliitto / voimansiirtoryhmä

1 Ydintekniikan sanasto

- 2 Fi-Sv-E
- 3 on
- 4 500 t.
- 5 1986
- 6 Suomen Atomiteknillinen Seura

1 Yhdyskuntasuunnittelun sanasto

- 2 Fi-E
- 3 ei
- 4 500 - 1000 t.
- 6 TKK / Yhdyskuntasuunnittelun laitos, Riitta Kuoppamäki

Valmistuneet hankkeet

Betonisanasto. Jukka Vuorinen. Suomen Betoniyhdistys. Helsinki 1983. 258 s. Fi, E

Betonitekniiikan sanasto. Rakel Toivola. Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Betoni- ja Silikaattitekniiikan laboratorio. Tiedotteita 189. Espoo 1983. 304 s. E, D, Fi

Elektroniiikan komponenttien laadunvarmistusjärjestelmät. Sanasto. SFS 4119. Suomen Standardisoimisliitto, 1983. 18 s. Fi, E, F, D, Sv

Elektroniiikkalaitteiden sähkömekaaniset komponentit. Sanasto. SFS 4881. Suomen Standardisoimisliitto, 1983. 81 s. Fi, E, F, R, D, S, Pl, Sv

Elektroniiikan sanakirja. Petri Hukki, Urpo Pakarinen. Insinööritieto. Helsinki 1983. 372 s. E, Fi

Kiinteistösanasto. Tekniikan Sanastokeskus, TSK 4. Helsinki 1984. Fi, Sv, E. Painossa

Pascal-ohjelmointikielen sanasto. L. Juutinen ym. Tietojenkäsittelyliitto. Espoo 1982. 25 s. E, Fi

Pohjoismainen filmi- ja tv-sanasto. Film & TV technical terms. The Nordic Film/TV Association. Stockholm 1983. 255 s. Fi, Sv, Da, Is, No, E

Rikosilmoitussanasto. Tekniikan Sanastokeskus, TSK 5. Helsinki 1984. Fi, E, D, Da, No, Sv. Painossa

Siivoussanasto. SFS 5619. Suomen Standardisoimisliitto, 1984. 2. painos. 36 s. Fi, Sv

Työsuojelusanasto. Yhteispohjoismainen laitos. Tekniikan Sanastokeskus, TSK 3. Helsinki 1984. 378 s. Fi, Sv, Da, No, E, D, F. Painossa

Työsuojelusanasto. Suomalainen laitos. Tekniikan Sanastokeskus, TSK 6. Helsinki 1984. Fi, Sv, Da, No, E, D, F. Painossa

Yhdyskuntasuunnittelun sanasto. Sirkka Heinonen. Rakennuskirja. Helsinki 1984. 163 s. Fi, E, F, R

NORDINFO tukee pohjoismaiden yhteisiä tavoitteita ISO:ssa

Kansainvälinen Standardisoimisjärjestö ISO on pian 20 vuotta kehitellyt ohjeita kansainvälistä sanastotyötä varten. Ensimmäiset suositukset ilmestyivät jo 60-luvulla, mutta kovin teoreettisina ja ylimalkaisina ne ovat jääneet kutakuinkin merkityksettömiksi. Uudelleenmuokaus onkin ollut käynnissä jo pian kymmenen vuotta. Ensimmäisinä kohteina on neljä perusstandardia

ISO 639	kielten tunnukset
ISO 704	terminologian periaatteet
ISO 860	terminologian sanasto sekä
ISO 1087	käsitteiden ja termien kansainvälinen yhdenmukaistaminen

Pohjoismaiden yhteisenä tavoitteena on saada standardeista mahdollisimman käytännönläheisiä ja helppokäyttöisiä. Suomen kannalta tämä merkitsee myös sitä, että esimerkiksi käsitteiden ja termien yhdenmukaistamisen menetelmissä otetaan huomioon muidenkin kuin indoeurooppalaisten kielten näkökohdat. Myös NORDINFO on nähnyt pohjoismaiden tavoitteet tärkeiksi ja myöntänyt 14 000 markan apurahan yhteisten esitysten valmistelua varten.

Työsuojelusanasto ilmestynyt

Tekniikan Sanastokeskuksen 3. julkaisuna on juuri ilmestynyt Pohjoismaisen työsuojelusanaston yhteispohjoismainen laitos. Se sisältää noin 500 työympäristön, työsuojelun organisaation, työhygienian, ergonomian, työpsykologian, työlääketieteen ja tutkimusmenetelmien termiä mää-

ritelmiseen. Termit ovat suomeksi, ruotsiksi, norjaksi, tanskaksi, englanniksi, saksaksi ja ranskaksi ja määritelmät suomeksi, ruotsiksi, norjaksi ja tanskaksi.

Työterveyslaitoksessa oli kymmenkunta vuotta sitten ryhdytty työstämän sanastoa ja oli jo kerätty 10 000 sanaa, kun pohjoismaiset sanastoyhteisöt olivat tulleet ajatelleeksi työsuojelusanaston laatimista yhteistyönä ja hankineet aloitteelleen Pohjoismaiden Ministerineuvoston sihteeristön hyväksymisen ja taloudellista tukea. Hankkeet yhdistettiin ja jokainen maa keräsi omaan työryhmäänsä sekä työmarkkinajärjestöjen, työsuojeluviranomaisten että työsuojelutuotteiden valmistajien edustajat.

Tarkoituksena oli saada aikaan yhtenäinen, ymmärrettävä ja looginen sanasto, joka olisi myös lainsäädännön apuna ja organisaatiomallien selventäjänä.

Yhteispohjoismaista laitosta on monistettu vain pieni määrä, sillä se on tarkoitettu lähinnä tutkijoiden ja viranomaisten käyttöön mm. eri maiden työsuojelukäsitteiden vertailemiseen, sillä käsitteissä on sekä konkreettisia että vivahde-eroja. Määritelmistä löytyy lisäksi termejä, joita ei ole sanastossa muualla määritelty.

Kevään kuluessa jokainen maa julkaisee oman kansallisen sanastonsa, joka on tarkoitettu yhteispohjoismaista laitosta laajempaan käyttöön.

Sanaston voi tilata Työterveyslaitoksen julkaisutoimistosta, Laajaniityntie 1, 01620 Vantaa, puh. 90-890022. Sanaston hinta on 40 mk.

Termineuvonnan päiväkirjasta

tiili

Kysymys

Mitä tarkoittaa suomen kielen sana **tiili**, ja onko mahdollista rajata se merkitsemään vain tiettyä raaka-ainetta?

Vastaus

Tiili tulee alunperin latinasta, jossa se tarkoittaa 'kattaa, peittää' ja on samaa lähtöä kuin vaatekappaleen nimitys 'tooga'.

Suomessa **tiilen** nykymerkitykset ovat

saven ja hiekan seoksesta muovattu ja kuumentamalla kove-
tettu ("poltettu") määrämuotoinen rakennuskivi; muu muo-
doltaan tai käytöltään sen kaltainen kappale tai materi-
aali; esimerkiksi **punainen tiili, tiilistä muurattu grilli, seinätiili, koristetiili, lasitiili, kattotiili, tiiliputki, tiilikouru, putki on tiiltä, talo on tiilestä.**

Tiili-sanan alkuperä ja käyttö eivät näin ollen mitenkään tue sen liittämistä vain yhteen tiettyyn raaka-aineseen.

Yleiskielessä **tiili** on niin taajassa käytössä, että sen merkityksen muuttaminen tai supistaminen on hyvin vaikeaa. Ammattikielessä voidaan tietysti sopia sanan rajaa-
misesta yleiskieltä suppeampaan merkitykseen. Tämä edellyttää kuitenkin, että kaikki osapuolet suostuvat tällai-

seen ratkaisuun. Yksipuolisesti ei kukaan voi vaatia ammattikielessäkään yksinoikeutta mihinkään kielen saanaan.

Ruotsissa on joitakin vuosia sitten julkaistu sanasto, joka suosittaa **tegel**-sanana käyttöä vain poltetusta savesta valmistetuista tuotteista. Yleiskieltä lähellä olevan sanan yleisestä käytöstä poikkeavan termittämisen vaikeutta kuvaa se, että Ruotsissa Svenska språknämnden ja Suomessa ruotsin kielen toimisto eivät tue tätä ratkaisua.

hapantua, happamoitua, hapottua

Viime numerossa käsiteltiin happamien sateiden aiheuttamaa järvien **hapantumista**. Vastauksessa todettiin mm., että kun pH laskee vesistöissä hapon lisääntymisen takia on kysymyksessä **hapottuminen**. Kysymys on siis tietenkin **hapottumisesta** (ilman i:tä) eikä hapoittumisesta.

Happamoitumiselle, hapottumiselle ja hapantumiselle oli annettu ruotsinkieliset vastineet ja todettu, että tilanne ei ole vakiintunut. Mikael Reuter ruotsin kielen toimistosta sanoo, että ruotsissa **försuras** on kyllä vakiintunut happamoitua- ja hapottua-verbien vastineena ja **surna** hapantua-verbien vastineena.

TESS-kurssi

TESS on uusi ruotsalainen tekniikan tietokanta, joka sisältää konepajatekniikan ja rauta- ja terästeollisuuden kehitys- ja tutkimustuloksia sekä ruotsalaiset standardit ja tekniikan terminologiaa. TESSiä pitävät yllä Jernkontoret, Mekanförbundet, SIS ja TNC.

TESS-kurssi pidetään 11. toukokuuta kello 9.00 - 16.00 Teknillisen korkeakoulun kirjastossa Espoossa, Otaniementie 9. Kurssimaksu 100 kr.

Ilmoittautumiset 5. huhtikuuta mennessä osoitteeseen:

TESS Kundtjänst
Box 3295
S-103 66 STOCKHOLM

Tiedustelut: Leena Katajapuro, TKK

Puh. 90-46 01 44

Svenskt sammandrag

Stiftelsen för Kone Oy har beviljat terminologicentralen ett stipendium på 30 000 mark för grundforskning angående användning och drift av termbanken. (s. 1)

Terminologicentralens årsmöte hålls torsdagen den 26 april 1984 kl. 13 i Lallukka konstnärshem. (s. 2)

På grund av stor efterfrågan har en ny upplaga av teleordlistan utkommit. Även den tredje upplagan av Tekniska ordlistor har utkommit och omfattar ca 650 ordlistor och ordböcker inom tekniken och dess närområden. (s. 3)

Kommissionen för förvaltningsterminologi har avgett sitt betänkande åt minister Pekka Vennamo. I betänkandet föreslås att introduktionen av ordlistearbete i förvaltningen skall ske stegvis. (s. 4)

En ny förteckning över i Finland påbörjade ordlisteprojekt, som innehåller finska eller svenska, har utarbetats (s. 7-13). Även de projekt som har blivit färdiga sedan förteckningen senast publicerades ingår. (s. 14)

NORDINFO har beviljat de nordiska representanterna inom ISO/TC 37/SC 1 14 000 mark för ett möte angående samordning av de nordiska ståndpunkterna inom arbetet. (s. 15)

Den nordiska arbetarskyddsordlistans samnordiska upplaga har utkommit. Ordlistan innehåller ca 500 termer på sju språk med definitioner på fyra språk. (s. 15)

I termfrågespalten behandlas det finska ordet tiili (tegel) och dess betydelser i olika sammanhang. (s. 17)

Den svenska tekniska databasen TESS presenteras i maj i Finland i Tekniska högskolan. I TESS ingår bl.a. Tekniska Nomenklaturcentralens termbank TERMDOK. (s. 19)

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS ry CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI rf

Tekniikan Sanastokeskus ry TSK

Perustettu 1974.

Jäseniä 67 (aatteellisia yhdistyksiä, teollisuus- ja liikelaitoksia, valtion virastoja).

Toimii yhteistyössä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kanssa.

Toimisto ja kirjasto

Liisankatu 16 B 13, 00170 Helsinki 17

Termineuvonta puh. 90-179 161 vain klo 9.00—12.00

Avoimna klo 8.00—16.15 (kesäisin 8.00—15.15)

TSK:n ensisijaisena tehtävänä on saada aikaan suomen- ja ruotsinkielisiä tekniikan eri alojen sanastoja.

Sanastotyön päämuotoja ovat osallistuminen termityötä tekevien ryhmien työskentelyyn, lausuntojen antaminen, tarkistus ja neuvonta.

Kirjastossa on lähes 1000 tekniikan ja lähialojen sanastoa, käsikirjoitusta, yritysten ja laitosten sisäisiä sanastoja, SFS-standardit ja niistä tehty termikortisto, ISON ja GOSTin sanastostandardit ym.

Kirjastossa pidetään tiedostoa suomen ja ruotsin kieltä sisältävien tekniikan ja lähialojen sanastoista ja sanastohankkeista, ja näistä tiedoista julkaistaan kahden vuoden välein luettelo Tekniikan sanastoja. Tarpeen mukaan tehdään myös erikoisalojen sanastoluetteloita.

TSK:n toimintamuotoja:

— osallistuminen sanastotyöhön	— termityön kurssit
— termineuvonta	— tiedotuslehti
— kirjasto	— termipankki
— sanasto- ja sanastohanke-
tiedostot	— kielentarkistusapu

ISSN 0 385-7517